

Annotatie politieke vijfhoek 12 mei

Agendapunt 3 Effect Corona op de Arbeidsmarkt

Oplegger bij dit agendapunt

Er zit een oplegger bij dit agendapunt waarin – met het oog op besluitvorming over noodpakket 2.0 – twee bespreekpunten worden voorgelegd aan de politieke vijfhoek:

- 1) Hoe lang doorgaan met steunmaatregelen om de werkgelegenheid op peil te houden, wanneer is het tijd om over te stappen op beleid voor herstructurering economie en aanjagen dynamiek arbeidsmarkt?
- 2) Wat betekent dat voor de inzet van het kabinet de komende maanden?

Korte toelichting

Het huidige steunpakket is ingericht met de gedachte dat er 3 maanden lang beperkingen zouden zijn en dat daarna de economie grotendeels weer kon gaan draaien. In zo'n forecast (zoals die was in maart jl) is het logisch om een strategie te kiezen waarbij de economie tijdelijk wordt 'ingevroren'. In deze strategie zou er een snelle en scherpe V zijn met herstel vanaf Q4 2020.

Nu we zien dat de beperkingen langere tijd nodig zullen zijn, ook in de landen waarmee Nederland handelt, zal dit zorgen voor een vertraging van het economische herstel. Een aantal leden van de ambtelijke Shoek vermoeden dat de 'V' nu een 'U' is geworden. Echter, het CPB en DNB geven aan dat het realistisch is om ervanuit te gaan dat de opleving niet volledig zal zijn en er dus structurele gevolgen zijn voor de economie waarmee we in een 'L' terecht komen.

Brussel raamt overigens op dit moment nog een scenario dat meer een V dan een L lijkt. (10)(2a) gaf in het FD van vrijdag 9 mei hierover aan dat dit het meest rooskleurige scenario lijkt. Ook Minister Koolmees in Op1 zei vrijdagavond dat de NOW niet meer werkgevers kan gaan verplichten om mensen in dienst te houden omdat het waarschijnlijk nodig zal zijn om mensen te laten gaan tbv het bestaan van bedrijven. Dit betekent dat het noodpakket 2.0 zich ook zal gaan richten op het wijzigingen van de economische structuur, en wellicht ook om conjunctuur maatregelen gaat vragen.

Het CPB zal in politiek vijfhoek ook op hoofdlijnen vooruitblikken naar de juniraming met daarin de verwachtingen voor 2020 en 2021; althans dat is hetgeen is gezegd in de ambtelijk Shoek.

Advies

De vraag is feitelijk of we reeds nu al op een kantelpunt zitten dat de steunmaatregelen zich niet meer volledig moeten richten op het behoud van de huidige economische structuur en de werkgelegenheid, maar ook ruimte moet gaan laten voor het laten gaan van personeel.

CPB en DNB gaan ervanuit dat de economie voor langere tijd geraakt gaat worden en dat er daarmee ook meer structurele gevolgen zullen zijn. Dit maakt het op hoofdlijnen logisch om enerzijds wel de anticyclische (remmen van de neergaande conjunctuur) elementen van het noodpakket te behouden, maar anderzijds ook ruimte te bieden voor ontslagen en faillissementen. Bij een economie die langere tijd geraakt gaat worden zijn deze ontslagen en faillissementen immers op termijn toch onafwendbaar. Tevens kan op deze wijze de economie zichzelf gaan aanpassen aan de nieuwe situatie en kan bedrijvigheid/werkgelegenheid zich gaan verplaatsen.

Wat het in de communicatie nog wel lastig kan maken is dat we nu nog niet beschikken over een gepubliceerde raming van CPB of DNB waaruit volgt dat de economie langer dan we eerder voorzagen/hoopten geraakt gaat worden. Een forse bijstelling van het noodpakket 2.0 t.o.v. 1.0 kan daarmee nu lastiger uitlegbaar zijn, omdat een duidelijke aanleiding uit de cijfers ontbreekt. Als het kabinet wil wachten op de juni raming van het CPB om nadere keuzes in de inrichting van de steunmaatregelen te maken zou het een overweging kunnen zijn om het huidige pakket met 1 maand te verlengen en medio juni o.b.v. de juni raming van het CPB (16 juni volgt deze) opnieuw een verlenging van het steunpakket met nadere voorwaarden te bezien.

Agendapunt 9 Compensatie studievertraging*Kern*

Dit stuk schetst een tweetal opties om studenten die bezig zijn aan het laatste jaar van hun studie te compenseren voor studievertraging die zij oplopen gedurende deze Coronatijd. Het gaat hierbij om een compensatie van 3 maanden voor het lesgeld/cursusgeld/collegegeld. De twee opties verschillen in de wijze waarop ze de groep afbakenen en luiden:

- 1) Alle studenten die tussen september 2020 en uiterlijk januari 2021 hun diploma behalen, krijgen in Q1 2021 een eenmalig bedrag ter compensatie.

2) Compensatie les/cursus/collegegeld voor alle laatstejaarsstudenten mbo, hbo en wo met Corona-gerelateerde vertraging.

De eerste optie is uitvoeringstechnisch gemakkelijker, maar ook minder gericht. De tweede optie bakent de maatregel beter af tot de doelgroep (studenten die Corona-gerelateerde vertraging hebben), maar is ook een stuk weerbarstiger in de uitvoering (met forse uitvoeringslasten tot gevolg).

Optie 1 kost naar schatting maximaal € 160 miljoen, terwijl optie 2 in totaal € 105 miljoen kost. Bij optie 2 moet daarbij worden aangetekend dat een aanzienlijk deel hiervan uitvoeringslasten betreft (€100 euro uitvoeringskosten per aanvraag, in totaal € 20 miljoen uitvoeringskosten).

Advies

Voor VWS is belangrijk dat er in elk geval een vorm van compensatie volgt voor studenten, immers zien we dat ook in de zorg veel studenten in het laatste jaar te maken hebben met vertraging, bijvoorbeeld omdat een coschap of stage geen doorgang kon vinden.

Uitvoeringstechnisch ligt optie 1 voor de hand, ook al kost deze maatregel in totaliteit de Staat iets meer. Die middelen vloeien echter voor een veel kleiner deel weg in de uitvoering en komen dus ook voor een groter deel bij de student terecht.

Agendapunt 12 Financiële steun gemeenten

VWS-belang

BZK vraagt de politieke vijfhoek in te stemmen met een eerste compensatiepakket bestaande uit een aantal onderdelen, waaronder: compensatie van de meerkosten die gemeenten maken in de zorg als gevolg van de coronacrisis en voor de effecten na corona als gevolg van de uitgestelde vraag, ad € pm mln.

Advies DJ/DMO

De gesprekken en onderhandelingen over compensatie van gemeenten m.b.t. de meerkosten van zorgaanbieders in het sociaal domein, en het inhalen van uitgestelde noodzakelijke zorg vergen meer tijd. Met name aan de kant van het Rijk. Daardoor is het nu te vroeg om dit ter besluitvorming voor te leggen.

Streven is om dit volgende week alsnog in de politieke vijfhoek te agenderen. Dit is belangrijk omdat we voor de zorg in de WLZ en het Sociaal Domein de basisafspraken van continuïteit van financiering tot 1 juni 2020 hebben gemaakt. Aangezien de coronamaatregelen langer duren, zullen we dit in enigerlei vorm moeten verlengen willen we voorkomen dat zorgaanbieders gebruik moeten gaan maken van de overige rijksregelingen die vandaag ook besproken worden.

Wanneer gemeenten nog geen enig comfort hebben vanuit het Rijk dat zij enige vorm van compensatie krijgen, zullen gemeenten niet akkoord gaan met verlenging van de afspraken.